

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30.9.2011.**

Sarajevo, studeni 2011.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO.....	3
1.2. Trend poslovanja MKO u Federaciji BiH u III. kvartalu 2011. godine.....	4
1.3. Potrebne mjere na razini sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja..	5
2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA.....	6
2.1. Kadrovi.....	6
3. ANALIZA FINACIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO.....	7
3.1. Bilanca stanja.....	7
3.2. Kapital.....	10
3.3. Kreditni portfelj.....	10
3.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	14
3.5. Račun dobiti i gubitka.....	16
4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	18

PRILOZI:

Prilog 1.	Osnovni podaci o MKO
Prilog 2.	Bilanca stanja MKF
Prilog 3.	Bilanca stanja MKD
Prilog 4.	Račun dobiti i gubitka MKF
Prilog 5.	Račun dobiti i gubitka MKD
Prilog 6.	Pregled doniranog kapitala MKF

GRAFIKONI:

Grafikon 1.	Iznos aktive MKO na dan 30.6.2011. godine u 000 KM
Grafikon 2.	Iznos bruto portfolija na dan 30.6.2011. godine u 000 KM
Grafikon 3.	Iznos kapitala MKO na dan 30.6.2011. godine u 000 KM
Grafikon 4.	Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD na dan 30.6.2011. godine u 000 KM
Grafikon 5.	Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2011. godine
Grafikon 6.	Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2011. godine
Grafikon 7.	Broj zaposlenih MKO na dan 30.6.2011.
Grafikon 8.	Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.6.2011.
Grafikon 9.	Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 30.6.2011.
Grafikon 10.	Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 30.6.2011.

1. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO, odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06 i 48/08) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija.

1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Poslovanje MKO bliže se uređuje podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od Upravnog odbora Agencije i uputama za poslovanje MKO usvojenim od direktora Agencije.

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
5. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite	27/07, 46/09 i 46/11
8. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta	32/10
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11

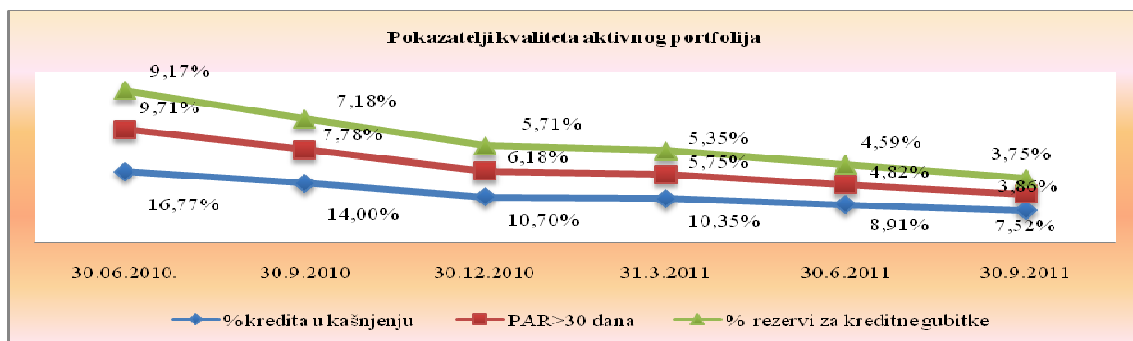
Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti;
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

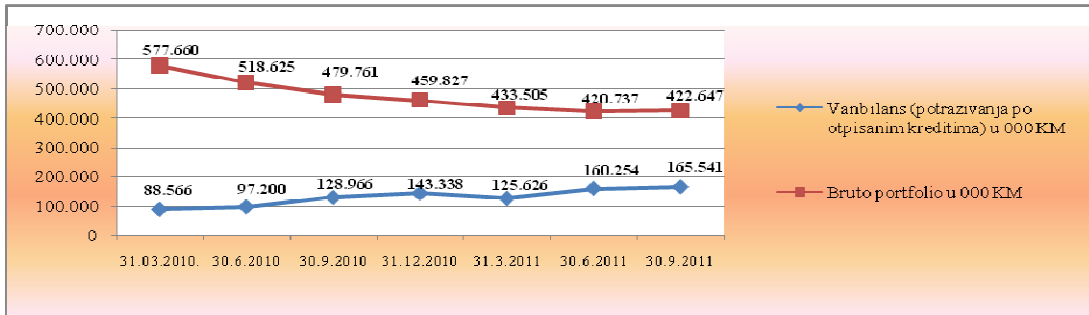
1.2. Trend poslovanja MKO u Federaciji BiH u III. kvartalu 2011. godine

Tijekom trećeg kvartala 2011.godine, dodatno je nastavljen pad bruto portfelja MKO. Razlog za pad portfelja je uvođenje restriktivnijih politika kreditiranja kod MKO kao mjera za korigiranje povećanih kreditnih rizika koji su nastali uslijed nekontrolirane ekspanzije kreditnih aktivnosti u razdoblju tranzicije MKO iz 2008 godine. Novim ZoMKO iz 2006. godine, organizacije koje su poslovale po ZoMKO iz 2000. godine, a koje su bile dužne preregistrirati se kao mikrokreditne fondacije na koje se primjenjivalo ograničenje kreditiranja do iznosa od 10.000 KM, su do stjecanja pravnog subjektiviteta kao MKF masovnije odobravale kredite u iznosima do 30.000 KM, što je ultimativno dovelo do preklapanja klijenata kao i povećanja stupnja prezaduženosti. Uz globalnu ekonomsku krizu, MKO su bile pogođene značajnim padom kvalitete kreditnog portfelja, te povećanim rezerviranjima i otpisima. U cilju preveniranja i prevladavanja problema prezaduženosti, Agencija je naložila MKO punu primjenu propisa o obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita CBBiH. Tijekom 2011. godine, većina MKO je uložila dodatne napore na primjeni praksi odgovornog kreditiranja i ostvarivanja misije i ciljeva mikrokreditnog sektora. Dodatni razlozi za pad portfelja su evidentni u smanjenoj potražnji klijenata s obzirom na povećanu konkurenciju banaka koje nude povoljnije zamjenske kredite određenim kategorijama klijenata mikrokreditnih organizacija. Također, kreditori MKO poučeni nastalim gubicima u prethodnom razdoblju iskazuju veći oprez prilikom kreditiranja MKO čime se dovodi u pitanje budućnost pojedinih mikrokreditnih organizacija.

Usprkos padu mikrokreditnog portfelja, rezultati većih MKO prema izvješćima o rezervama iskazuju poboljšanja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. Poboljšanje kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 7,18% na 3,75%. Postotak kašnjenja kredita preko jednog dana je smanjen sa 14% na 7,52%. Portfelj u riziku (preko 30 dana kašnjenja) smanjen je sa 7,78% na 3,86%, čime je ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelj u okvirima standarda propisanog od Agencije.

Zabrinjava međutim povećanje razine reprogramiranih zajmova, odnosno pojava kod određenih MKO koje sustavno vrše reprogramiranje/refinanciranje loših kredita iz razdoblja 2008./2009. godine, te činjenica da je izvanbilančna evidencija ukupno otpisanih kredita u razdoblju od jedne godine porasla za skoro 30%. Na dan 30. rujna 2011. godine, 39% kreditnog portfelj nalazi se u izvanbilančnoj evidenciji. Postoje značajna odstupanja u kvaliteti portfelj između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da pet MKO imaju preko 80% otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod jedne MKO iznos potraživanja po otpisanim kreditima za 20% je veći od iznosa aktive), što je izravna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti, dok su tri MKO iskazale otpise ispod 15% ukupnog bruto portfelj.

Posljedice kreditne ekspanzije u prošlosti, trenutni ekonomski ambijent, značajna prezađženost klijenta i zasićenje lokalnih tržišta na kojima posluje nekolicina mikrokreditnih organizacija, te opće raspoloženje javnog mnijenja prema sektoru nalaže konsolidaciju mikrokreditnih fondacija u Federaciji koje uslijed gubitaka iz poslovanja u prethodnim godinama ostaju bez potrebne razine kapitala koji može apsorbirati buduće gubitke. Dosadašnji kreditori mikrokreditnih organizacija iskazuju određeni stupanj uzdržanosti od dalje podrške sektoru uslijed loših rezultata poslovanja, spore konsolidacije i transformacije iz neprofitnih oblika u profitna društva. Proces pripajanja malih fondacija je otpočeo tijekom 2011. godine i očekujemo da se trend pripajanja nastavi i u narednom razdoblju.

u 000 KM

Izvanbilančna evidencija: potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2011.e	126.850	22.239	2.531	414	129.381	22.653
<i>Promjene u 2011. godini:</i>						
novi otpis (u tekućoj godini)	17.311	4.185	312	37	17.623	4.222
naplaćeno u tekućoj godini	7.013	2.703	128	32	7.140	2.735
trajni otpis	23	4	0	0	23	4
Saldo na datum 30.09.2011	137.125	23.716	2.716	420	139.841	24.136

1.3. Potrebne mjere na razini sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja

Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO-a srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja fondacija kroz značajne uštede troškova i smanjenje kamatnih stopa, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacijom bi se omogućilo osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Također, značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dospijeva u narednoj godini, te u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti.

Agencija očekuje da će se izmjenama ZoMKO otkloniti nedorečenost zakonskih propisa, omogućiti adekvatni instrumenti za nadzor poslovanja, omogućiti efikasnije korigiranje uočenih problema u poslovanju MKO, te otkloniti eventualne zloupotrebe. Očekivanim izmjenama ZoMKO kreirat će se prostor za dodatno poboljšanje podzakonskih akata Agencije

u cilju zaštite doniranih sredstva kojima je izravno omogućeno kreditiranje velikog broja klijenta koji nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja.

Strategija mikrokreditnog sektora također treba biti usmjerena na unapređenje suradnje s Centrom za financijsko i kreditno savjetovanje koji bi kao neovisno tijelo mogao ponuditi restrukturiranje kredita prezaduženih klijenata, te o tome pregovarati s relevantnim institucijama kako bi se pokušalo iznaći rješenje za klijente koji su suočeni s financijskim poteškoćama.

2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

U Federaciji BiH sa 30. rujna 2011., dozvolu za rad Agencije ima 16 MKO, od toga 15 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 28 organizacijskih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Krajem trećeg kvartala 2011. godine, Agencija je jednoj MKF oduzela dozvolu za rad za obavljanje poslova davanja mikrokredita radi pripajanja drugoj MKF (čiji su podaci uključeni u Informaciju), dok je za jednu MKF postupak prestanka rada u obradi. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju sukladno ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih sukladno ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 1. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD kojima je Agencija izdala dozvolu za rad za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Kao rezultat racionalizacije troškova MKO, a prvenstveno MKF, sa 30.9.2011., nastavljen je trend zatvaranja organizacijskih dijelova MKF sa sjedištem u Federaciji BiH, te je u odnosu na 31.12.2010. ukupan broj organizacijskih dijelova sa sjedištem u Federaciji BiH manji za 9%. MKO sa sjedištem u Federaciji BiH imaju ukupno 352 organizacijska dijela, od čega u Federaciji BiH 230, Republici Srpskoj 119 i Distriktu Brčko 3. Ukupno 186 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlasti za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar. Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 9 MKF. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 28 podružnica i terenskih ureda.

2.1. Kadrovi

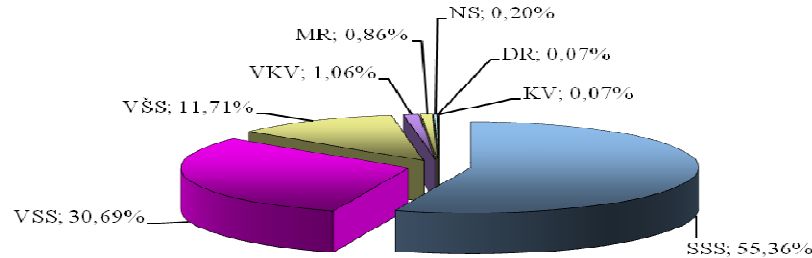
Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2010.		Ukupno	Učešće	30.9.2011.		Ukupno	Učešće	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0	3	0	3	0,20	100
2.	KV	2	0	2	0	1	0	1	0,07	50
3.	VKV	21	0	21	1	16	0	16	1,06	76
4.	SSS	876	3	879	58	833	4	837	55,36	95
5.	VŠS	232	0	232	15	177	0	177	11,71	76
6.	VSS	378	3	381	25	460	4	464	30,69	122
7.	MR	10	0	10	1	13	0	13	0,86	130
8.	DR	0	0	0	0	1	0	1	0,07	n/a
UKUPNO		1522	6	1528	100	1504	8	1512	100,00	99

Sa 30.9.2011., mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.512 radnika, što je za 16 radnika ili 1% manje u odnosu na 31.12.2010. MKF zapošljavaju 1.504 radnika ili 99,5%, a MKD 8 radnika ili 0,5%. U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 55,36%, VSS od 30,69% i

VŠS od 11,71%. Postotak učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom je u porastu (za 22%) i magistara (za 30%), dok je postotak učešća zaposlenih s višom i srednjom stručnom spremom u padu u odnosu na 31.12.2010.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih na dan 30.09.2011. godine

3. ANALIZA FINANCIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO

Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja kontrolom na licu mjesta (*on-site*) i analizom izvješća koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama.

3.1. Bilanca stanja

Tablica 2. Bilanca stanja MKO

u 000 KM

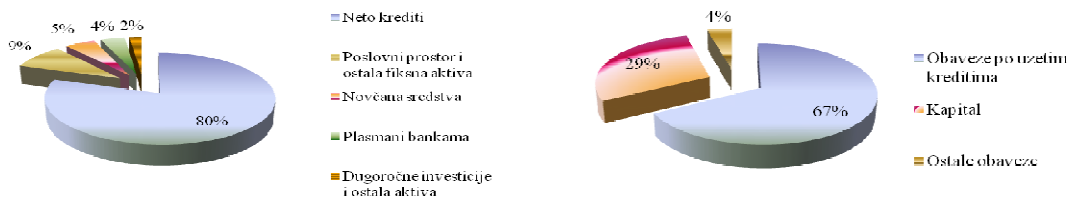
OPIS	31.12.2010.					30.9.2011.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA											
1. Novčana sredstva	47.527	8	36	3	47.563	27.804	5	68	4	27.872	59
2. Plasmani bankama	28.751	5	0	0	28.751	18.525	4	0	0	18.525	64
3. Krediti	458.551		1.276		459.826	421.201		1.446		422.647	92
4. Minus: rezer. za kred. gubitke	26.214		36		26.250	15.822		15		15.837	60
5. Neto krediti	432.337	75	1.240	91	433.576	405.379	80	1.431	90	406.810	94
6. Posl. prostor i ost. fik. aktiva	49.115	9	84	6	49.200	47.408	9	82	5	47.490	97
7. Dugor. Investicije	3.500	1	0	0	3.500	2.715	1	0	0	2.715	78
8. Ostala aktiva	14.319	2	9	1	14.328	8.411	2	18	1	8.429	59
9. Minus: rezerv. na ost. st. aktive, osim kredita	701	0	0	0	701	511	0	2	0	514	73
UKUPNO AKTIVA	574.848	100	1.369	100	576.217	509.731	100	1.597	100	511.328	89
PASIVA											
10. Obveze po uzet. kreditima	409.898	71	598	44	410.496	344.533	68	790	49	345.322	84
11. Ostale obveze	23.025	4	71	5	23.096	18.911	4	68	4	18.979	82
12. Kapital	141.924	25	700	51	142.625	146.287	29	739	46	147.026	103
UKUPNO PASIVA	574.848	100	1.369	100	576.217	509.731	100	1.597	100	511.328	89
Izvanbilančna evidencija	144.521		88		144.609	165.921		66		165.987	115

Bilančna suma MKO sa 30.9.2011. iznosi 511,3 milijuna KM i za 83 milijuna KM ili 14% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno za 65 milijuna KM ili 11% u odnosu na stanje sa 31.12.2010. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 5 MKF i 1 MKD, a pad je zabilježilo 11 MKF. Pad bilančne sume veći od 10% u odnosu na kraj 2010. godine zabilježilo je 5 MKF, pad preko 20% bilježe 4 MKF, a pad preko 30% zabilježile su 2 MKF. Najveće učešće u ukupnoj bilanci MKO ima šest MKF s aktivom u iznosu od 469 milijuna KM ili 92%.

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 27,9 milijuna KM ili 5% sa stopom pada od 41% u odnosu na 31.12.2010. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Promatrajući iznos novčanih sredstava iz prethodnog kvartala, ista su pala za 38%, odnosno 17 milijuna KM. Plasmani bankama iznose 18,5 milijuna KM ili 4%. Neke MKF mogu se suočiti s rizikom likvidnosti, a kreditori generalno pokazuju visok stupanj opreza uslijed iskazanih rezultata poslovanja odnosno trenda koji iskazuje sektor, čime se fondacijama ograničava pristup novim kreditima kojim bi zadovoljili kratkoročne obveze što uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 406,8 milijuna KM ili 80% ukupne aktive i manji su za 38,4 milijuna KM ili 9% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno za 26,7 milijuna KM ili 6% u odnosu na 31.12.2010. Pad neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 11 MKF, dok je rast zabilježilo 5 MKF i 1 MKD. U odnosu na 31.12.2010., pad neto kredita do 10% zabilježile su 2 MKF, pad preko 10% zabilježilo je 5 MKF, pad preko 20% zabilježile su 3 MKF, dok je 1 MKF zabilježila pad neto kredita preko 40%.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 47,5 milijuna KM ili 9% ukupne aktive i bilježe pad od 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Sedam MKF ima postotak fiksne aktive u ukupnoj aktivni (umanjenu za donirani kapital) veći od dozvoljenog iznosa. Iznos od 10,6 milijuna KM ili 2% odnosi se na dugoročne investicije (2,7 milijuna KM) i ostalu aktivnu (7,9 milijuna KM umanjenu za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Dugoročne investicije odnose se na dvije MKF, dok je postotak ostale aktive kod svih MKO manji od 10% u odnosu na ukupnu aktivnu, te ne prelazi 6%.

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima su osnovni izvor sredstava i iznose 345,3 milijuna KM ili 67% ukupne pasive i manje su za 16% u odnosu na 31.12.2010.

Tablica 3. Ročna struktura uzetih kredita

u 000 KM

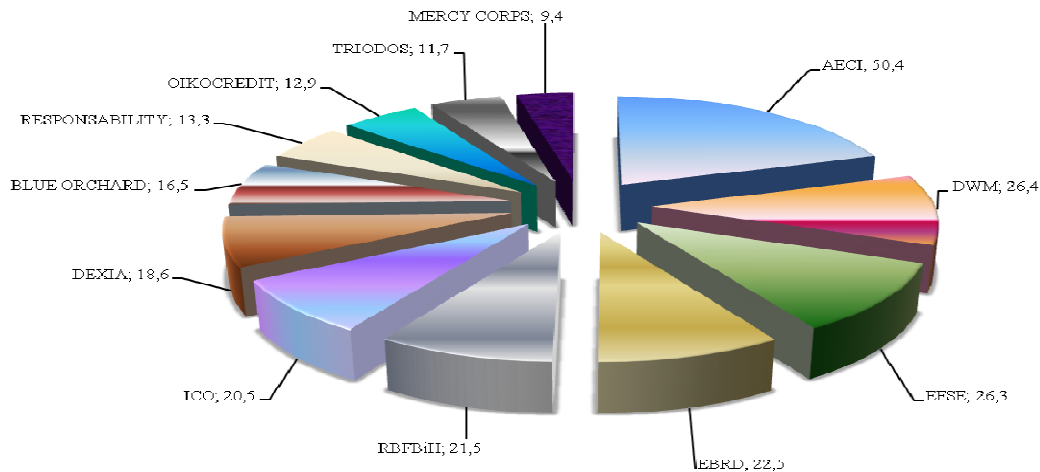
OPIS	31.12.2010.				30.9.2011.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1					6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkor. kreditima	88.871	513	89.384	22	75.481	478	75.959	22	85
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	321.027	86	321.113	78	269.051	312	269.363	78	84
UKUPNO	409.898	598	410.496	100	344.533	790	345.322	100	84

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti iznose 269,3 milijuna KM ili 78% i imaju stopu pada od 16% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti iznose 76 milijuna KM ili 22% i imaju stopu pada od 15% u odnosu na kraj prethodne godine. Na obveze po uzetim kreditima na MKF odnosi se 344,5 milijuna KM ili 99,8% od ukupnih obveza po uzetim kreditima.

Najznačajniji kreditori MKO na koje se odnosi 82% ukupnih kreditnih obveza su¹:

- 1.) AECI – Agencija za međunarodnu suradnju Kraljevine Španjolske (50,4 milijuna KM);
- 2.) DWM – Developing World Markets, SAD (26,4 milijuna KM);
- 3.) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (26,3 milijuna KM);
- 4.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (22,5 milijuna KM);
- 5.) Razvojna banka Federacije BiH² (21,5 milijuna KM);
- 6.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (20,5 milijuna KM);
- 9.) Dexia Microcredit, Švicarska (18,6 milijun KM);
- 7.) Blue Orchard Finance S.A., Švicarska (16,5 milijuna KM);
- 8.) Responsibility SICAV, Švicarska (13,3 milijuna KM);
- 10.) Oikokredit, Nizozemska (12,9 milijuna KM);
- 11.) Triodos – Doen, Nizozemska (11,7 milijun KM);
- 12.) Mercy Corps, SAD (9,4 milijuna KM);

Izvori sredstava MKO na dan 30.09.2011. u mil. KM

Ostale obveze iznose 19 milijuna KM ili 4% ukupne pasive, a čine ih obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Ukupno 5 MKF ima procent ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija iznosi 165,9 milijuna KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (165,5 milijuna KM) i komisioni poslovi (0,4 milijuna KM koje ima jedna MKF) i za 15% je veća od stanja sa 31.12.2010.

¹ Od 45 evidentiranih kreditora, u Informaciji su navedeni samo najznačajniji kreditori MKO.

² Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br: 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

3.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 30.9.2011. iznosi 147 milijuna KM ili 29% ukupne pasive i veći je za 8,3 milijuna KM ili 6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno za 4,4 milijuna KM ili 3% u odnosu na kraj 2010. godine. Kapital MKF iznosi 146,3 milijuna MKF ili 99,5%, a kapital jednog MKD 0,7 milijuna KM ili 0,5%.

Tablica 4. Struktura kapitala MKO

u 000 KM

OPIS	31.12.2010.					30.9.2011.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	42.619	30	0	0	42.619	43.048	29	0	0	43.048	101
Temeljni kapital	9.957	7	600	86	10.557	10.383	7	600	81	10.983	104
Višak/manjak pr. nad ras.	84.856	60	0	0	84.856	89.906	61	0	0	89.906	106
Emisijski ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	3	0	3	0	0	39	5	39	1297
Zakonske rezerve	0	0	98	14	98	0	0	100	14	100	102
Ostale rezerve	4.493	3	0	0	4.493	2.950	2	0	0	2.950	66
UKUPNO KAPITAL	141.924	100	700	100	142.625	146.287	100	739	100	147.026	103

U strukturi kapitala najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 90 milijuna KM, te čini 61% ukupnog kapitala MKF i veći je za 6% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za devet mjeseci u 2011. godine ostvarilo je 8 MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Neraspoređena dobit i rezerve jednog MKD iznose 139 tisuća KM ili 19% ukupnog kapitala MKD. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, odnosno dobit od redovnog poslovanja, ostvarile su samo dvije MKF i jedno MKD, dok je 14 MKF ostvarilo manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od tih 14 MKF, 6 ih je zahvaljujući izvanrednim prihodima koji su veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju trećeg kvartala, ostvarilo pozitivan rezultat. Izvanredni prihod je izravan rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 43 milijuna KM ili 29% ukupnog kapitala, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Četiri MKF imale su povećanje doniranog kapitala u iznosu od 429 tisuća KM, odnosno donirani kapital je u odnosu na kraj prethodne godine povećan za 1%. Temeljni kapital MKO na dan 30.9.2011. iznosi 11 milijuna KM ili 8% ukupnog kapitala. Ostale rezerve iznose 3 milijuna KM, ili 2% ukupnog kapitala i odnose se na 2 MKF.

3.3. Kreditni portfelj

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 422,6 milijuna KM ili 83% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. U odnosu na prethodni kvartal, primjetan je rast udjela bruto kredita za 3% u ukupnoj aktivni. Razina ukupnih kredita sektora ovisi o stanju kredita MKF na koje se odnosi 421,2 milijuna KM ili 99,7% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 1,4 milijuna KM ili 0,3% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

Tablica 5. Neto krediti

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2010.			30.9.2011.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	458.551	1.276	459.826	421.201	1.446	422.647	92
2.	Rezerve za kreditne gubitke	26.214	36	26.250	15.822	15	15.837	60
3.	Neto krediti (1.-2.)	432.337	1.240	433.576	405.379	1.431	406.810	94

Neto krediti iznose 406,8 milijuna KM i za 9% su manji u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno za 6% u odnosu na 31.12.2010. Krediti na bruto osnovi manji su za 12% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno za 8% u odnosu na 31.12.2010. Rezerve za kreditne gubitke iznose 15,8 milijuna KM i manje su za 54% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno 40% u odnosu na 31.12.2010. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 3,75%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2010., bilježi poboljšanje od 1,96%.

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30.9.2011.

u 000 KM

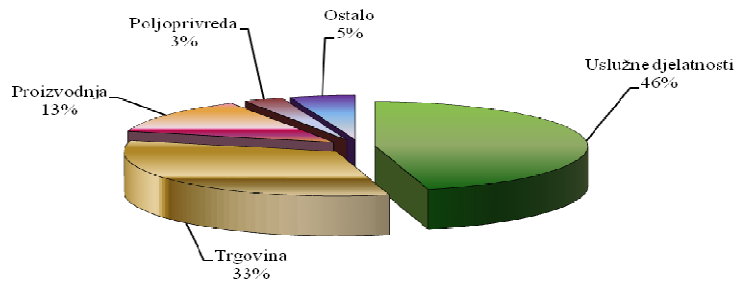
Red. broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	946	3.288	57	4.292	46%
b.)	Trgovina	892	2.192	42	3.126	33%
c.)	Poljoprivreda	76	155	1	232	3%
d.)	Proizvodnja	379	871	11	1.260	13%
e.)	Ostalo	67	392	2	461	5%
	UKUPNO 1:	2.359	6.898	114	9.371	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	28.059	64.581	1.318	93.958	23%
b.)	Trgovina	24.223	34.148	1.040	59.411	14%
c.)	Poljoprivreda	33.868	103.390	2.066	139.323	34%
d.)	Proizvodnja	14.898	11.363	515	26.776	6%
e.)	Stambene potrebe	6.401	43.468	519	50.388	12%
f.)	Ostalo	10.689	32.040	690	43.419	11%
	UKUPNO 2:	118.137	288.991	6.148	413.276	100%
	UKUPNO (1+2):	120.496	295.889	6.262	422.647	

Prema sektorskoj strukturi mikrokredita 413,2 milijuna KM ili 98% od ukupnih kredita plasirano je fizičkim osobama, a 9,4 milijuna ili 2% pravnim osobama.

U ročnoj strukturi mikrokredita na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 126,7 milijuna KM ili 30%, a na dugoročne kredite 295,9 milijuna KM ili 70%. Sama dospjela potraživanja iznose ukupno iznose 6,2 milijuna KM ili 1,5% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite fizičkim osobama. U odnosu na prethodni kvartal zabilježeno je povećanje plasmana kratkoročnih kredita za 18%, te smanjenje dugoročnih kredita za isti postotak što je rezultat opreznije politike kreditiranja, odobravanja malih kredita na kraći rok, te usklađivanja ročnosti aktive i pasive.

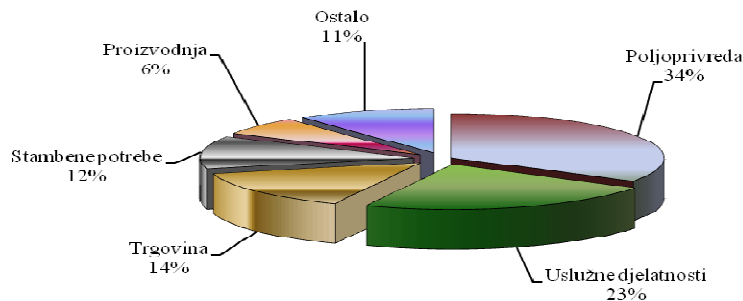
Prema granskoj strukturi najveći iznos, od ukupnog iznosa mikrokredita danih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,3 milijuna KM ili 46%, odnosno trgovina 3,1 milijun KM ili 33%. Za proizvodnju dano je 1,3 milijuna KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,2 milijuna KM ili 3%, a za ostale namjene 0,5 milijuna KM ili 5%.

Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim osobama

Što se tiče kredita **fizičkim osobama**, 139,3 milijuna KM ili 34% plasirano je za poljoprivredu, zatim 94 milijuna KM ili 23% za uslužne djelatnosti, za trgovinu je plasirano 59,4 milijuna KM ili 14%, za stambene potrebe 50,4 milijuna KM ili 12%, za proizvodnju 26,7 milijuna KM ili 6%, te za ostalo 43,4 milijuna KM ili 11%.

Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim osobama

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede i uslužnih djelatnosti, te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja.

Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha.

Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30.9.2011. e vide se iz sljedeće tablice:

Tablica 7. Izvješće o visini i načinu formiranja rezervi za kreditne gubitke na dan 30.9.2011.

u 000 KM

Rb.	Dani kašnjenja	Stope rezerviranja	Iznos kredita	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
				Stopa rezerviranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8=(4x3)/100	9=(5x6)/100	10=(7x3)/100	11=(8+9+10)
1.	0	0%	390.878	0%	66	0	0	0	0	0
2.	1 - 15	2%	7.115	2%	149	0	141	4	0	145
3.	16 - 30	15%	8.353	100%	130	0	1.253	130	0	1.383
4.	31 - 60	50%	5.450	100%	182	0	2.649	183	0	2.832
5.	61 - 90	80%	3.294	100%	180	0	2.564	180	0	2.744
6.	91 - 180	100%	7.557	100%	1.176	0	7.557	1.176	0	8.733
UKUPNO			422.647		1.883	0	14.164	1.673	0	15.837
7.	preko 180	Otpis	10.706	100%	2.204					

Kašnjenje u otplati dulje od jednog dana imaju krediti u iznosu 31,8 milijuna KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana u trećem kvartalu 2011. godini iznosi 7,52% i nastavila je padati, te je u odnosu na kraj prethodne godine manja za 3,18%.

Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji su u otplati dulje od jednog dana iznosi 1,8 milijuna KM.

Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 15,8 milijuna KM i u odnosu na prethodni kvartal, manje su za 18%.

- *Otplata kredita na teret jamaca* -

Negativan utjecaj i posljedice globalne ekonomske krize na financijski sektor, posebno su izraženi kod poslovanja MKO kroz segment kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja iz ranijeg razdoblja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza, došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci, Agencija je od 31.12.2009. propisala novi izvještajni obrazac OKJ - otplata kredita na teret jamaca.

Prema izvješćima MKO u Federaciji BiH sa 30.9.2011., 9.847 jamaca ukupno je otplatilo 4,85 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 51,8 milijuna KM (9.018 kreditnih partija), što je za 23% manje jamaca koji otplaćuju tuđe kredite u usporedbi sa krajem prethodne godine (4,21 milijun KM, otplatilo je 12.734 jamca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 52,6 milijuna KM – 9.036 kreditnih partija). Od ukupnog broja kreditnih partija, 4,07% kreditnih partija otplaćuju jamci i u odnosu na kraj prethodne godine, broj kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na ukupan broj kreditnih partija je u nezatnom porastu. Stanje preostalog duga koji otplaćuju jamci sa 30.9.2011. iznosi 14,3 milijuna KM, odnosno 3,4% bruto kredita MKO i u odnosu na 31.12.2010., udio preostalog duga u bruto portfelju manji je za 0,7% . (31.12.2010. stanje preostalog duga iznosilo je: 18,5 milijuna KM).

3.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, br: 27/07, 46/09 i 46/11). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tijekom realiziranja ugovora o kreditu.

Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Tablica 8. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za III. kvartal 2011. godine – po proizvodima

Rb.	OPIS	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:		
1.1.	Uslužne djelatnosti	26,08%	31,96%
1.2.	Trgovinu	25,41%	31,62%
1.3.	Poljoprivredu	24,69%	32,42%
1.4.	Proizvodnju	25,68%	30,33%
1.5.	Stambene potrebe	22,37%	27,21%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	32,01%	38,79%
1.7.	Ostalo	20,66%	29,03%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:		
2.1.	Uslužne djelatnosti	24,32%	28,75%
2.2.	Trgovinu	24,80%	29,09%
2.3.	Poljoprivredu	20,90%	24,59%
2.4.	Proizvodnju	24,20%	27,88%
2.5.	Stambene potrebe	22,09%	24,95%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	28,10%	33,52%
2.7.	Ostalo	23,50%	28,24%

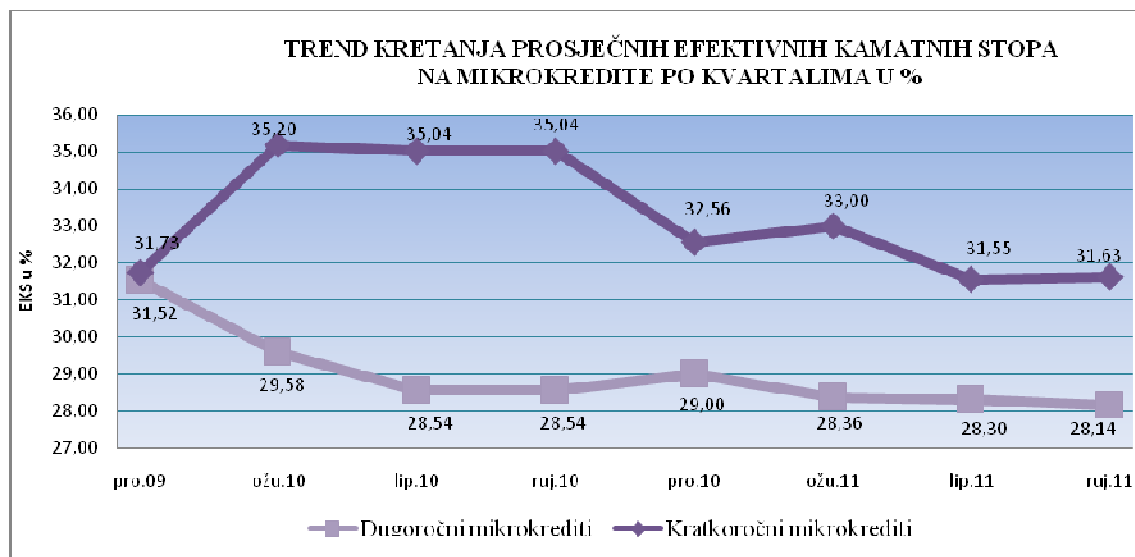
Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna kreće se u rasponu od 20,66 % za ostalo do 32,01 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 27,21 % za stambene potrebe do 38,79 % za nenamjenske kredite.

Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 20,90 % za poljoprivredu do 28,10 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 24,59 % za poljoprivredu do 33,52 % za nenamjenske kredite.

Prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne i dugoročne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u Tablici 9.

Tablica 9. Prosječne efektivne kamatne stope (EKS) na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA EKS u % na	2009. godina	2010. godina				2011. godina		
	31.12.	31.03.	30.06.	30.09.	31.12.	31.03.	30.06.	30.09.
Kratkoročne mikrokredite	31,73	35,20	35,04	35,04	32,56	33,00	31,55	31,63
Dugoročne mikrokredite	31,52	29,58	28,54	28,54	29,00	28,36	28,30	28,14

U trećem kvartalu 2011. godine, prosječne efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na dugoročne kredite bilježe neznatan pad (0,16%), dok su prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite u neznatnom porastu (0,08%) što je rezultat odobravanja više kratkoročnih kredita.

U cilju povećanja transparentnog kreditiranja i zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, Agencija je spriječila iskazivanje kamatnih stopa na mjesečnoj osnovi čak i kada se iskazuju efektivne kamatne stope na kredite, kako se klijenti MKO ne bi doveli u zabludu. Agencija očekuje da će primjena navedenog propisa rezultirati dodatnim smanjenjem kamatnih stopa kod mikrokreditnih organizacija s obzirom da će klijenti biti bolje informirani o jedinstveno iskazanim kamatnim stopama na mikrokredite kako u sredstvima javnog informiranja, reklamnim oglašavanjima, tako i u ugovorima o kreditu.

Kako za formiranje kamatnih stopa na mikrokredite najznačajniju stavku čine visoki administrativni troškovi mikrokreditnih organizacija, Agencija u kontrolama MKO posebnu pažnju posvećuje i opravdanosti određenih troškova u smislu članka 38. ZoMKO koje na koncu utječu na formiranje kamatnih stopa mikrokreditnih organizacija, održivost organizacija te ultimativno i zaštitu doniranih sredstava.

3.5. Račun dobiti i gubitka

Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tablici 10.

Tablica 10. Račun dobiti i gubitka MKO

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.09.2010.				Za razdoblje 1.1. - 30.9.2011.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI PO KAMATAMA I SLIČNI PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	89.605	218	89.823	94	68.786	248	69.034	92	77
1.2.	Operativni prihodi	5.250	27	5.277	6	6.140	44	6.184	8	117
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	94.855	245	95.100	100	74.926	291	75.218	100	79
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i sl. rashodi	25.733	41	25.774	23	17.082	50	17.132	22	66
3.2.	Operativni rashodi	52.588	171	52.759	47	50.379	231	50.610	65	96
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	33.367	33	33.400	30	10.218	5	10.223	13	31
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	111.688	245	111.933	100	77.680	286	77.966	100	70
5.	IZVANREDNI PRIHODI	7.179	1	7.180		11.176	34	11.209		156
6.	IZVANREDNI RASHODI	5.319	0	5.319		738	0	738		14
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	-14.973	1	-14.972		7.684	39	7.723		-52
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	-14.973		-14.973		7.684		7.684		-51
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		1	1			39	39		
10.	POREZI		0	0			4	4		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		1	1			35	35		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			-14.972				7.719		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2011. iznose 75,2 milijuna KM, od čega se 74,9 milijuna KM ili 99,6% odnosi na prihode MKF, a 0,3 milijuna KM ili 0,4% na prihode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi su manji za 19,9 milijuna KM ili 21%.

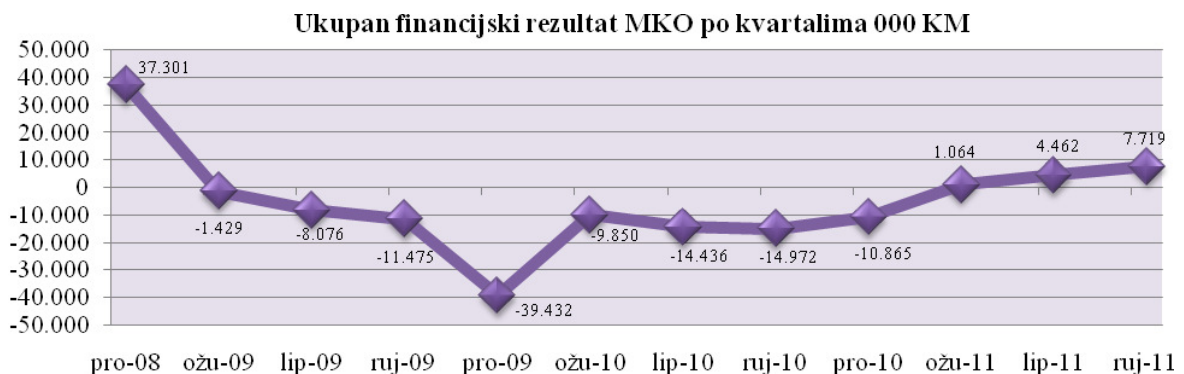
Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 69 milijuna KM ili 92% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 20,8 milijuna KM ili 23%.

Ukupni rashodi iznose 77,9 milijuna KM od kojih se 77,6 milijuna ili 99,6% odnosi na rashode MKF, a 0,3 milijun KM ili 0,4% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi su manji za 34 milijuna KM ili 30%.

U strukturi rashoda, 17,1 milijun KM ili 22% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 8,6 milijuna KM ili 34%. Operativni rashodi iznose 50,6 milijuna KM ili 65% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 2,1 milijun KM ili 4%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 28 milijuna KM (1.1.-30.9.2010.: 27,7 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 13,1 milijun KM (1.1.-30.9.2010.: 12,3 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 9,5 milijuna KM (1.1.-30.9.2010.: 12,7 milijuna KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 10,2 milijuna KM ili 13% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 23,1 milijun KM ili 69%. Jedna MKF, ima troškove rezerviranja za kreditne i druge gubitke s negativnim predznakom što znači da su prihodi od ukinutih rezerviranja bili veći od troškova rezerviranja.

Izvanredni prihodi MKO na dan 30.9.2011. iznose 11,2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 4 milijuna KM, odnosno 56%. Preko 90% izvanrednih prihoda odnosi se na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO na kraju trećeg kvartala iznose 0,7 milijuna KM, i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 4,6 milijuna KM odnosno 86%.

Za razdoblje 1.1. – 30.9.2011., neto dobit jednog MKD iznosila je 35 tisuća KM (1.1. – 30.9.2010.: 1 tisuću KM). U ovom razdoblju MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7,7 milijuna KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 14,9 milijuna KM. U razdoblju 1.1. – 30.9.2011., od ukupno 16 MKF, manjak prihoda nad rashodima imalo je 8 MKF i to u ukupnom iznosu od 0,8 milijuna KM, a višak prihoda nad rashodima ostvarilo je 8 MKF u ukupnom iznosu od 8,5 milijuna KM.

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 7,7 milijuna KM, što ukazuje na postepeni oporavak sektora, s obzirom da je sektor ,prvi put od kraja 2008. godine, u prvom kvartalu 2011. godine zabilježio pozitivan finansijski rezultat, čime je taj trend nastavljen u drugom i trećem kvartalu ove godine.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući financijska izvješća MKO sa 30.9.2011. možemo konstatirati sljedeće:

- Bilančna suma MKO sa 30.9.2011. iznosi 511,3 milijun KM, od čega se na MKF odnosi 509,7 milijuna KM ili 99,7%, a na MKD 1,6 milijuna KM ili 0,3% od ukupne bilance MKO;
- Bilančna suma MKO na kraju trećeg kvartala 2011. godine bila je manja za 83 milijuna KM ili 14% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno za 65 milijuna KM ili 11% manja je u odnosu na stanje sa 31.12.2010.;
- Ukupni bruto krediti MKO sa 30.9.2011. iznose 422,6 milijuna KM i čine 83% ukupne aktive MKO, dok neto krediti iznose 406,8 milijuna KM;
- Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje na dan 30.9.2011. iznose 345,3 milijuna KM ili 67% ukupne pasive MKO;
- Ukupni kapital MKO na dan 30.9.2011. iznosi 147 milijuna KM, od čega kapital MKF iznosi 146,3 milijuna MKF, a kapital jednog MKD 0,7 milijuna KM. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 90 milijuna KM koji čini 61% ukupnog kapitala MKF. Neraspoređena dobit i rezerve jednog MKD iznose 139 tisuća KM ili 19% ukupnog kapitala MKD, dok temeljni kapital MKD iznosi 600 tisuća KM ili 81% ukupnog kapitala MKD;
- U razdoblju 1.1. – 30.9.2011., 8 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u iznosu od 8,5 milijuna KM, dok je manjak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u iznosu od 0,8 milijuna KM, što znači da su MKF sa 30.9.2011. poslovale s viškom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7,7 milijuna KM. Jedno MKD je sa 30.9.2011. ostvarilo neto dobit u iznosu od 35 tisuća KM.

U cilju unapređenja poslovanja sektora u narednom razdoblju, potrebno je intenzivirati aktivnosti na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manje iznose kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenim u MKO;
- Daljnjem poboljšanju sustava internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO u cilju smanjenja kamatnih stopa;
- Usvajanju i punoj primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita;
- Poboljšanju suradnje s Centrom za financijsko savjetovanje u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, uključujući poboljšanje funkcija upravljanja i rukovođenja, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

PRILOZI

- Prilog 1. Osnovni podaci o MKO
- Prilog 2. Bilanca stanja MKF
- Prilog 3. Bilanca stanja MKD
- Prilog 4. Račun dobiti i gubitka MKF
- Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKD
- Prilog 6. Pregled doniranog kapitala MKF

Prilog 1.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb.	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.9.2011.	
						Iznos aktive u 000 KM	Broj zaposlenih
1.	MKD "ADRIA mikro" d.o.o. Mostar	ul. Kneza Višeslava 14 88 000 MOSTAR	Sena Martina Topić	036/ 348-891, 348-890 fax	adria.mikro@tel.net.ba	1.597	8
2.	MKF „BOSANSKO SELO“ Srebrenik	u. 21. Srebreničke brigade bb 75 350 SREBRENİK	Hajrudin Husanović	035/ 644-898 tel/fax	mobossel@bih.net.ba	412	4
3.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-370, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	108.422	270
4.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Skenderija 68 71 000 SARAJEVO	Zijad Hasović	033/ 250-580, 250-581 fax	zijadh@lider.ba www.lider.ba	11.366	50
5.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Nusret Čaušević	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	66.588	200
6.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Iso Abinun	033/ 205-737 tel/fax	iso@melaha.ba	978	3
7.	MKF "MIBA" Tuzla	ul. Đorđa Mihajlovića 4/III 75 000 TUZLA	Mirsad Bahić	035/ 277-455 tel/fax	miba@vesta.ba www.miba.ba	432	3
8.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	33.176	130
9.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	17.018	87
10.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	3.034	22
11.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	106.763	255
12.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Kenan Crnkić	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	115.817	252
13.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.546	10
14.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	405	3
15.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 51 71 000 SARAJEVO	Zoran Dučić	033/ 278-020, 278-032 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	38.157	152
16.	MKF "VORTT-INVEST" Sarajevo	ul. Azize Šaćirbegović 128 71 000 SARAJEVO	Mustafa Kapić	033/720-949, 720-941 fax	vorttdoo@yahoo.com	371	2
17.	MKF "ŽENE ZA ŽENE International" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 130 71 000 SARAJEVO	Seida Sarić	033/ 770-010, 770-012 fax	general@zenezazene.ba www.womenforwomen.org	5.245	61
UKUPNO						511.328	1.512

Prilog 2.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2010.	%	30.9.2011.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	47.527	8	27.804	5	59
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	18.252	3	16.240	3	89
1b)	Kamatonosni računi depozita	29.275	5	11.564	2	40
2.	Plasmani bankama	28.751	5	18.525	4	64
3.	Kreditni	458.551		421.201		92
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	26.214		15.822		60
3b)	Neto krediti (3-3a)	432.337	75	405.379	80	94
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	49.115	9	47.408	9	97
5.	Dugoročne investicije	3.500	0	2.715	0	78
6.	Ostala aktiva	14.319	2	8.411	2	59
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	701		511		73
8.	UKUPNO AKTIVA	574.848	100	509.731	100	89
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	88.871	15	75.481	15	85
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	321.027	56	269.051	53	84
11.	Ostale obveze	23.025	4	18.911	4	82
12.	UKUPNO OBVEZE	432.923	75	363.444	71	84
13.	Donirani kapital	42.619		43.048		101
14.	Temeljni kapital	9.957		10.383		104
15.	Višak prihoda nad rashodima	110.607		111.114		100
15a)	za prethodne godine	109.640		102.423		93
15b)	za tekuću godinu	967		8.691		899
16.	Manjak prihoda nad rashodima	25.751		21.209		82
16a)	za prethodne godine	13.997		20.330		0
16b)	za tekuću godinu	11.754		879		7
17.	Ostale rezerve	4.493		2.950		66
18.	UKUPNO KAPITAL	141.925	25	146.287	29	103
19.	UKUPNO PASIVA	574.848	100	509.731	100	89
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	79.269		165.475		209
	- komisioni poslovi	1.272		446		35

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2010.	%	30.9.2011.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	36	3	68	4	190
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	36	3	68	4	190
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	0
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	0
3.	Kreditni	1.276		1.446		113
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	36		15		41
3b)	Neto krediti (3-3a)	1.240	90	1.431	90	115
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	84	6	82	5	98
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	0
6.	Ostala aktiva	9	1	18	1	0
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0		2		0
8.	UKUPNO AKTIVA	1.369	100	1.597	100	117
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	513	38	478	30	93
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	86	6	312	20	
11.	Ostale obveze	71	5	68	4	96
12.	UKUPNO OBVEZE	669	49	858	54	128
13.	Donirani kapital	0		0		0
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisijski ažio	0		0		0
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	3		39		1297
16a)	prethodnih godina	0		0		0
16b)	tekuće godine	3		39		1297
17.	Zakonske rezerve	98		100		
18.	Ostale rezerve	0		0		0
19.	UKUPNO KAPITAL	700	51	739	46	106
20.	UKUPNO PASIVA	1.369	100	1.597	100	117
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	88		66		75
	- komisioni poslovi	0		0		0

Prilog 4.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2010.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2011.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	912	1	40	0	4
1.2.	Kamate na plasmane bankama	717	1	963	1	134
1.3.	Kamate na kredite	87.203	97	67.157	98	77
1.4.	Ostali financijski prihod	773	1	627	1	81
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	89.605	100	68.786	100	77
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	23.855	93	16.598	97	70
2.2.	Ostali financijski rashodi	1.878	7	484	3	26
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	25.733	100	17.082	100	66
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	63.872		51.704		81
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	4.918	94	5.592	91	114
4.2.	Ostali operativni prihodi	332	6	548	9	165
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	5.250	100	6.140	100	117
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	27.700	53	27.825	55	100
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	12.265	23	13.119	26	107
5.3.	Ostali operativni troškovi	12.623	24	9.434	19	75
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	52.588	100	50.379	100	96
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	33.367		10.218		31
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-16.833		-2.753		16
8.	Izvanredni prihodi	7.179		11.176		156
9.	Izvanredni rashodi	5.319		738		14
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	-14.973		7.684		-51

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2010.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2011.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	217	100	246	99	113
1.4.	Ostali financijski prihod	1	0	2	1	220
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	218	100	248	100	114
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	41	85	49	97	118
2.2.	Ostali financijski rashodi	0	15	2	3	n/a
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	41	100	50	100	122
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	177		198		112
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	19	73	18	40	93
4.2.	Ostali operativni prihodi	8	27	26	60	324
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	27	100	44	100	161
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	65	40	87	38	134
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	47	40	75	32	159
5.3.	Ostali operativni troškovi	59	20	69	30	117
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	171	100	231	100	135
6.	Troškovi rezerviranja za kredite i druge gubitke	33		5		15
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	0		5		n/a
8.	Izvanredni prihodi	1		34		3.360
9.	Izvanredni rashodi	0		0		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	1		39		3.890
11.	POREZ	0		4		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	1		35		3.501

Prilog 6.

**PREGLED DONIRANOG KAPITALA MKF
stanje na dan 30.9.2011.**

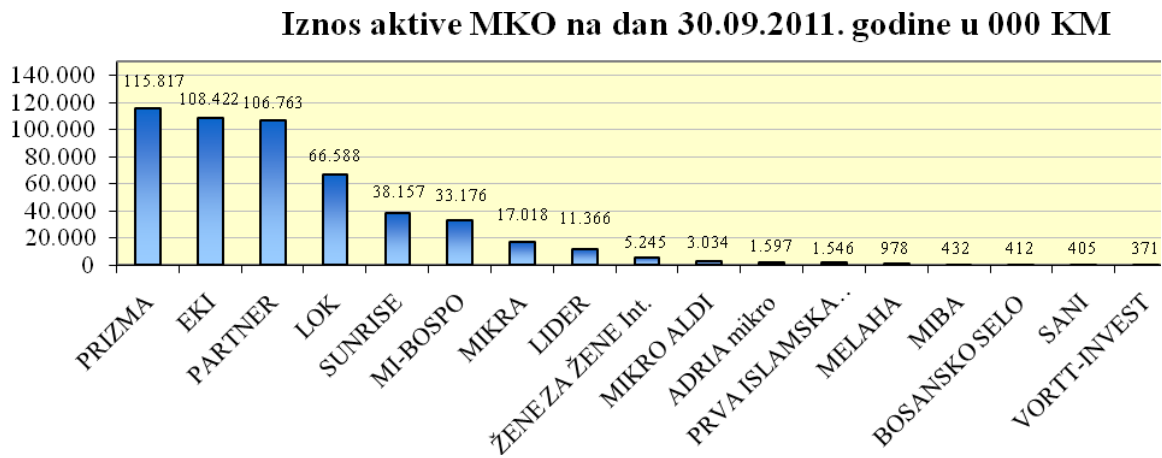
u 000 KM

Rb	Naziv donatora	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	MKF MIBA Tuzla	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	MKF SUNRISE Sarajevo	MKF ŽENE ZA ŽENE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		5.246	6.106	298	2.685	3.412	804	6.828	7.490	1.942	2.259	37.070
1.	USAID	3.046						3.046	3.046		543	9.681
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		6.106									6.106
3.	UNHCR				479		200	1.229	992	614	450	3.964
4.	CRS					3.412						3.412
5.	LIP (sredstva Vlade FBiH)				947			675		1.214		2.836
6.	PRM/USA State Department								2.006		577	2.583
7.	UNDP	1.932						59	672			2.437
8.	UMCOR			298	79			316	774		637	2.104
9.	Women's World Banking				1.034							1.034
10.	IRC							805				805
11.	Mercy Corps							697				697
12.	OXSfam						500					500
14.	USDA Know-How Project	237										237
15.	Church World Service				146							146
16.	Udruženje građana "ALDI"						104					104
17.	DK spajanje s "LORI" Orašje									98		98
18.	Women for Women Int.										52	52
19.	CRIC	31										31
20.	SOLIDARITES									16		16
Donacije za osnovna sredstva		8	0	0	0	65	0	228	61	10	0	373
21.	Mercy Corps							228				228
22.	CRS					65						65
23.	ICMC								53			53
24.	SOLIDARITES									10		10
25.	WORLD Vision Int.	8										8
26.	PHARE								8			8
Donacije za operativne troškove		2.037	813	0	0	0	0	1.322	3.087	709	0	7.968
27.	SIDA Housing	1.828										6.106
28.	IFC	104										6.106
29.	PRM								2.047			2.047
30.	UNHCR							129	840			969
31.	LIP (sredstva Vlade FBiH)							201		709		910
32.	CHF		813									813
33.	Mercy Corps							725				725
34.	CGAP							45	150			195
35.	EBRD	105										105
36.	WORLD BANK							60				60
37.	USAID							55				55
38.	MFC							12	34			46
39.	UNDP							48				45
40.	ADA ASBL (RATING)							21				21
41.	Ostalo							27	17			33
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.291	6.919	298	2.685	3.477	804	8.378	10.639	2.661	2.259	45.411

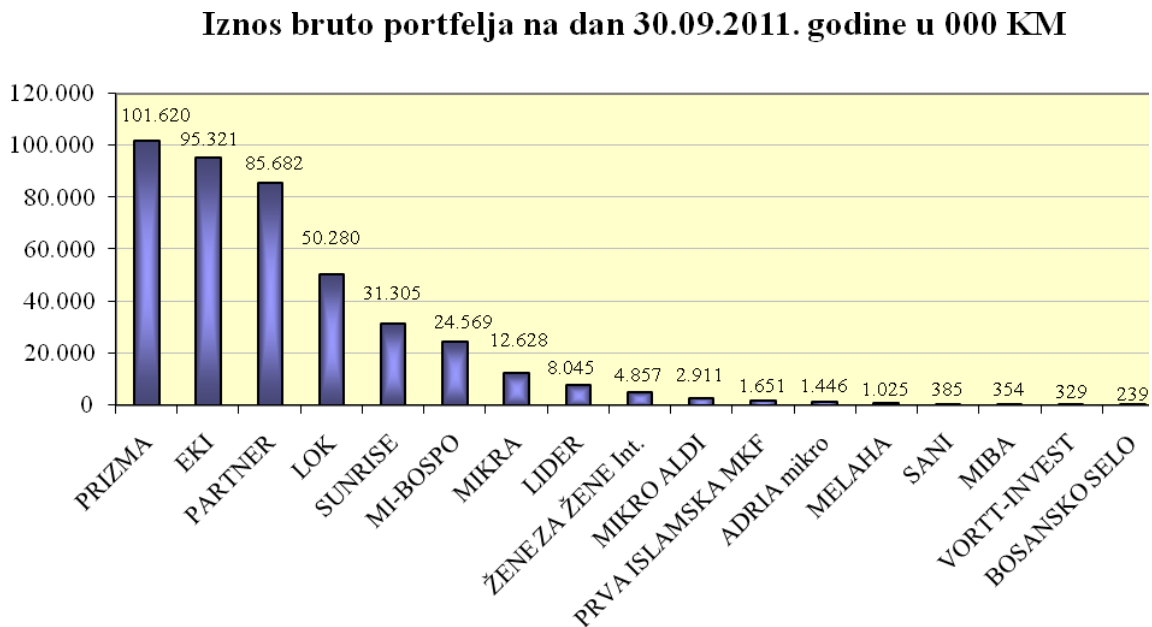
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30.9.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolia na dan 30.9.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos kapitala MKO na dan 30.9.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF,
odnosno neto dobit/gubitak MKD na dan 30.9.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO
u III. kvartalu 2011. godine
- Grafikon 6. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO
u III. kvartalu 2011. godine
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 30.9.2011.
- Grafikon 8. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2011.
- Grafikon 9. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO
na dan 30.9.2011.
- Grafikon 10. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 30.9.2011.

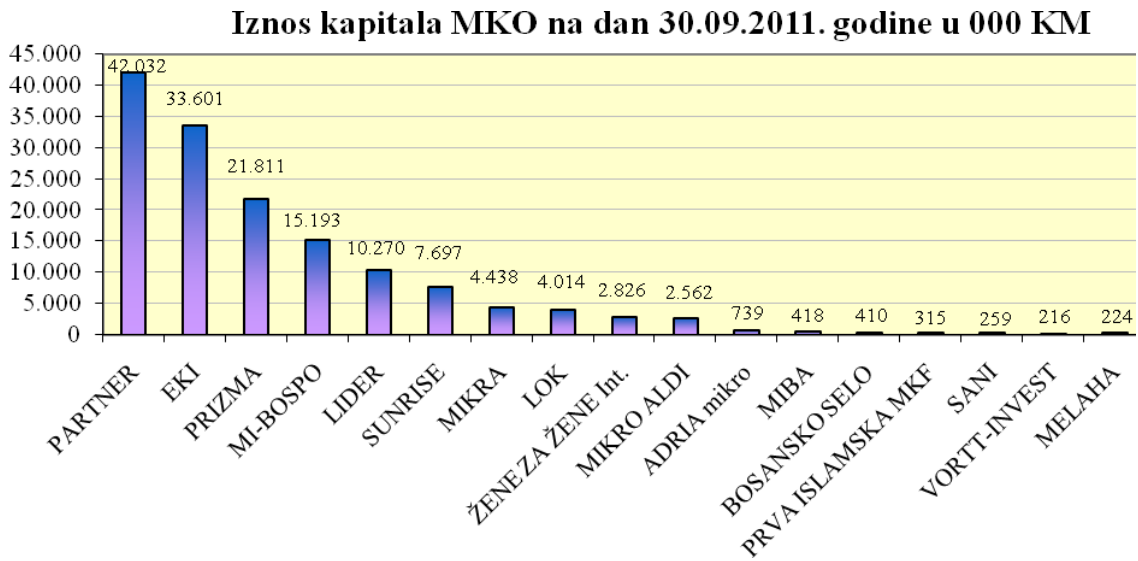
Grafikon 1.

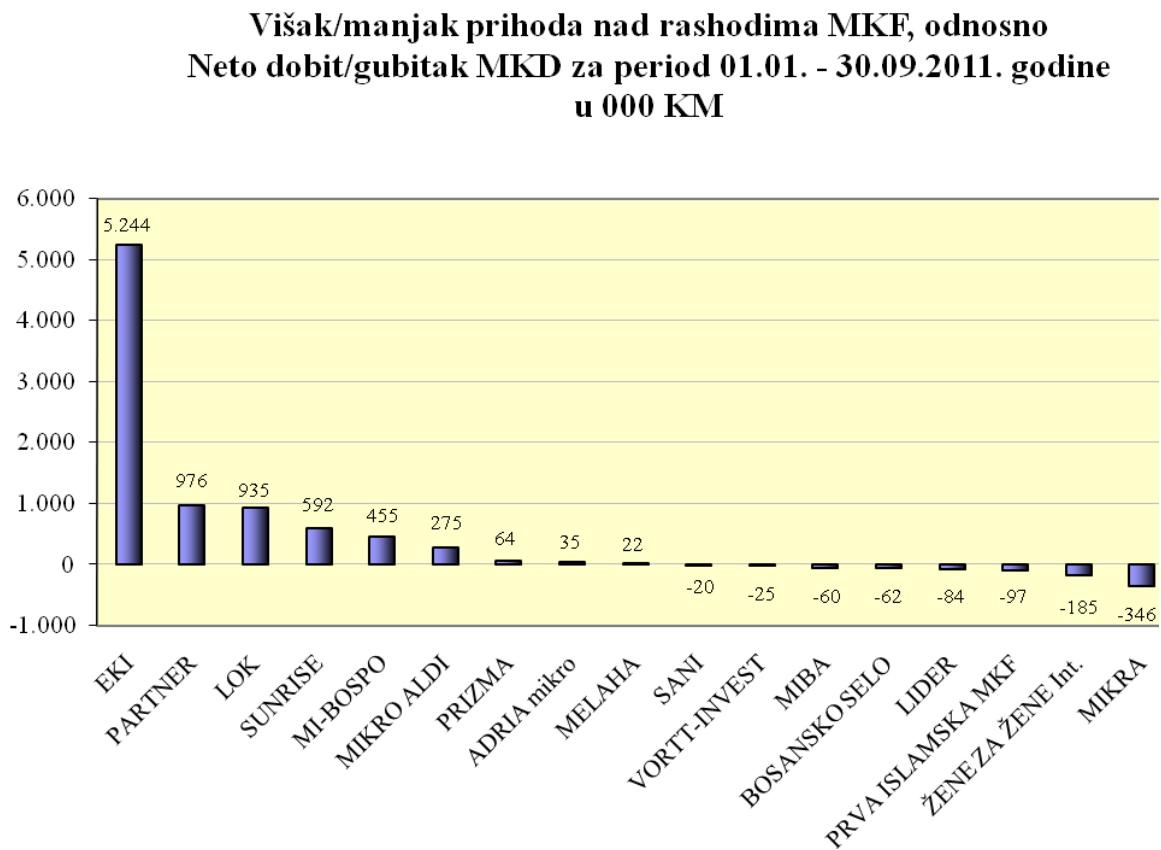
Grafikon 2.

Grafikon 3.

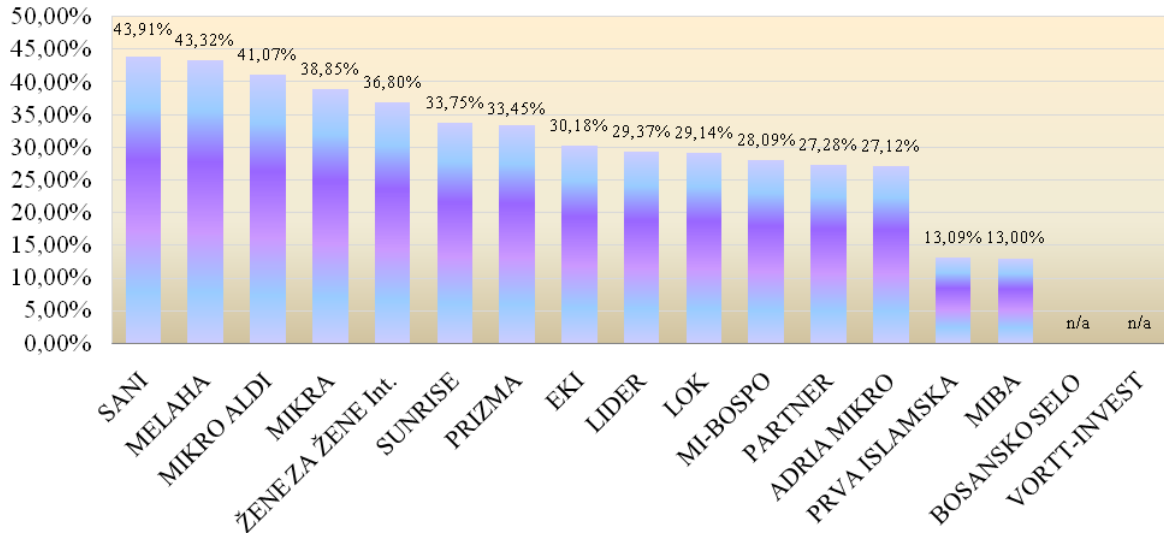

Grafikon 4.

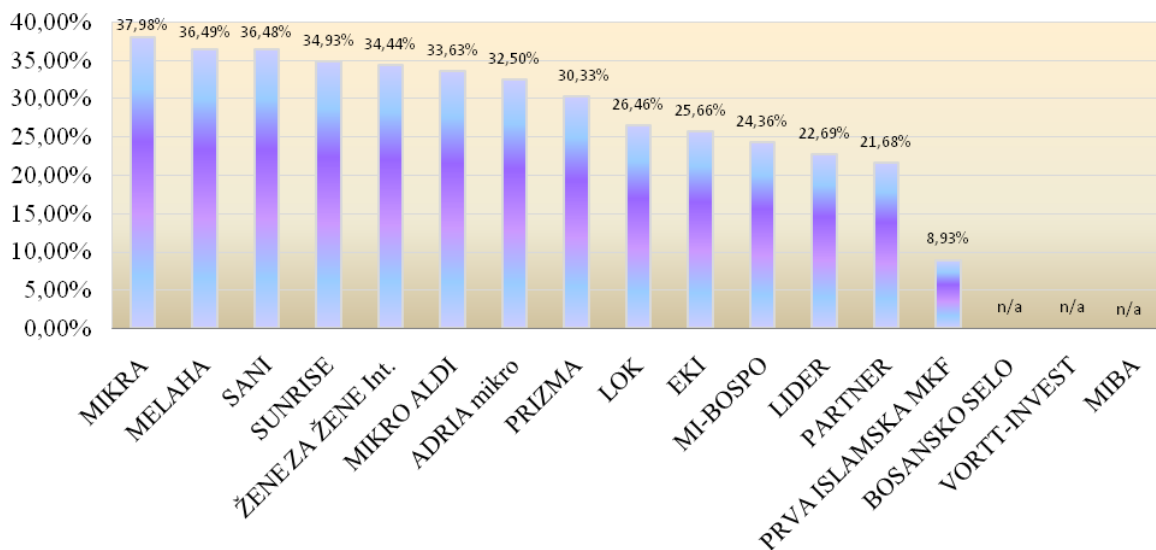
Grafikon 5.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2011. godine**

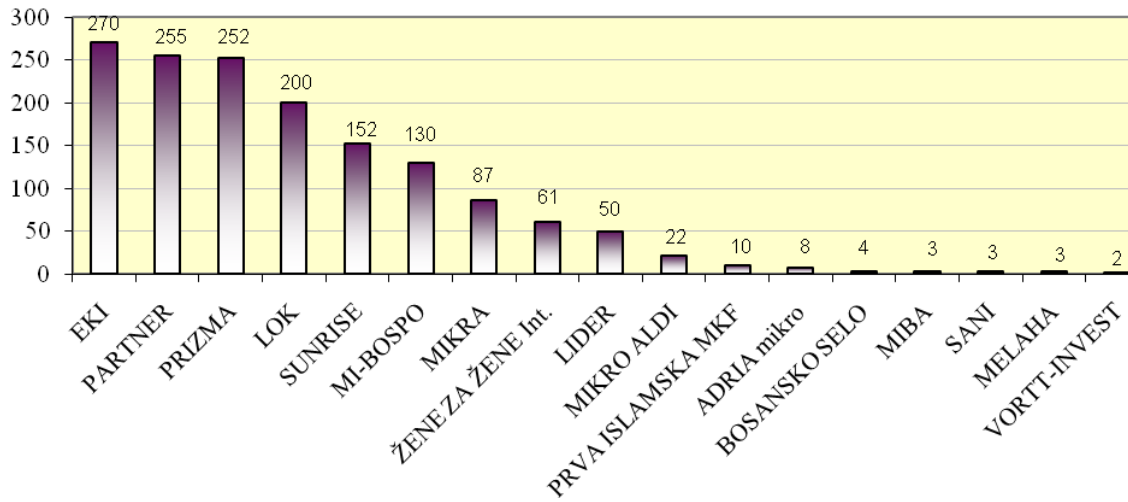
Grafikon 6.

**Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite
prema izvještajima MKO u III kvartalu 2011. godine**

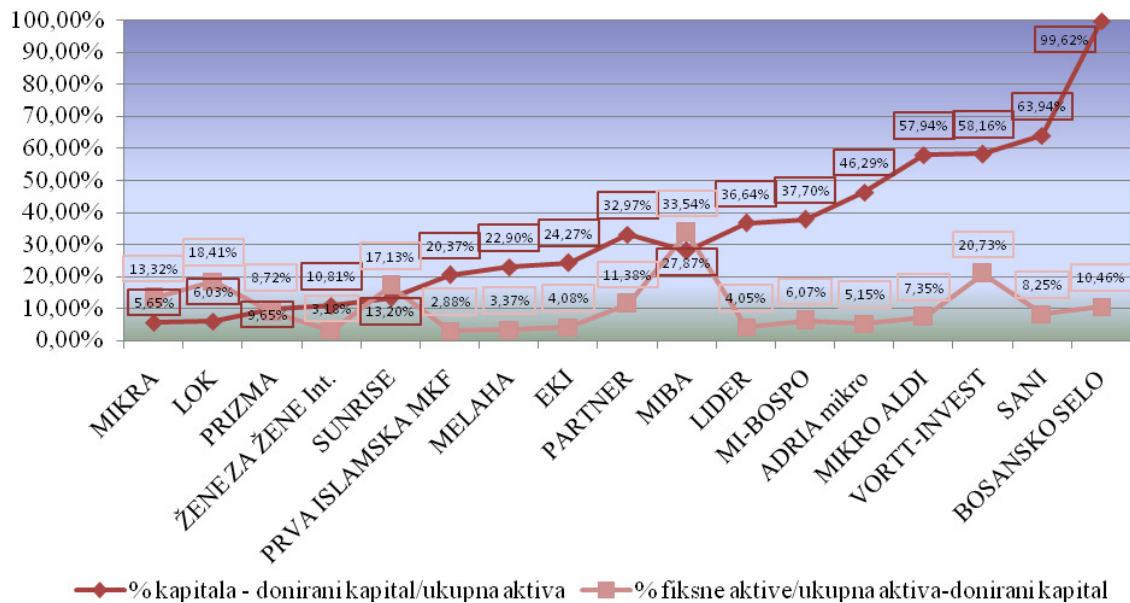
Grafikon 7.

Broj zaposlenih na dan 30.09.2011. godine

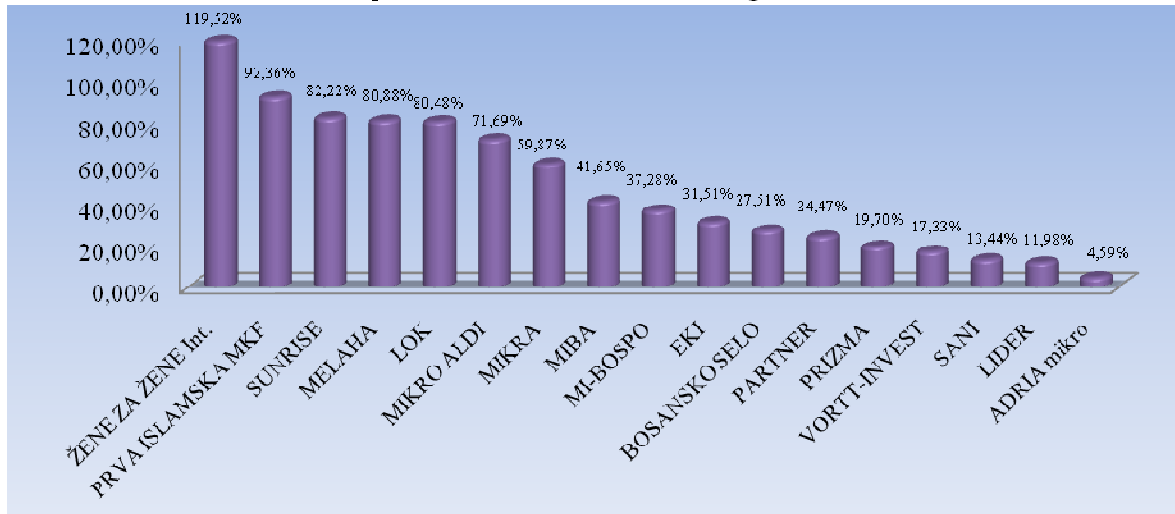
Grafikon 8.

Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivnu na dan 30.09.2011. godine

Grafikon 9.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.09.2011. godine

Grafikon 10.

Portfoli u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2011. godine

